

PROSTITUOITUJEN KÄSITYKSET ITSESTÄÄN SEKÄ
PARISUHTEESTA JA SEKSUAALISUUDESTA

Riikka Lehtonen

Psykologian tutkielma
Lahden yhteiskoulun lukio
10.5.2007

Ohjaajat:
Hanna Järventausta
Markku Moisala

Tiivistelmä

Prostituoitujen käsitykset itsestään sekä parisuhteesta ja seksuaalisuudesta

Riikka Lehtonen

Ohjaajat:
Hanna Järventausta
Markku Moisala

Psykologian tutkielma
Lahden yhteiskoulu
10.5.2007
16 sivua, 1 liite

Prostituoituja arvellaan olevan Suomessa noin 8000, mutta tarkkaa lukua on erittäin vaikea antaa, sillä rajat ylittävä prostituutio muuntelee lukua kumpaankin suuntaan. Tutkimuksia aiheesta on tehty, mutta ne ovat keskittyneet pääasiassa prostituution yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Prostituutio on vaikuttava ilmiö yhteiskunnassa, mutta psykologisesti siitä tiedetään olemattoman vähän. Tämä tutkimus käsittelee prostituoitujen elämää lähinnä parisuhteen ja seksuaalisuuden näkökulmasta, sillä nämä asiat ovat suuressa roolissa prostituoitujen jokapäiväisessä elämässä.

Aihetta on käsitelty kolmen asetetun tutkimusongelman avulla: miten seksin myyminen vaikuttaa 1. prostituoidun parisuhteeseen 2. prostituoidun seksuaalisuuteen ja 3. prostituoidun naiseuteen? Tutkimus toteutettiin haastatteleamalla kolmea helsinkiläistä prostituoitua, joista jokainen elää jonkinlaisessa parisuhteessa. Jokainen haastateltava on myynyt seksiä vähintään kaksi vuotta. Kaikki haastatellut prostituoidut olivat elämäntilanteiltaan hyvin erilaisia, mutta heidän välillään oli kuitenkin löydettävissä yhtäläisyyksiä.

Seksin myynnistä puhuttaessa osoittautui, että jokainen prostituoitu koki seksin myymisen nostavan itsetuntoa. Parisuhteen osalta puolestaan vaadittiin, että kumppani osaa suhtautua ymmärtäväisesti ja tukien seksin myymisen. Prostituoitujen arvioivat kumppaneitaan myös pääasiassa suhtautumisen perusteella. Prostituoitujen tulevaisuudennäkymät olivat epävarmoja, sillä tulevaisuudessa jokaisella hämöttää valinta parisuhteen ja seksin myymisen välillä. Kyseinen valinta tulee olemaan kaikille vaikea, sillä seksin myymisestä on tullut jo osa jokapäiväistä elämää, eikä siitä irrottautuminen tule olemaan helppoa.

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	1
2 TAUSTATIETOA PROSTITUUTIESTA	2
2.1 Prostituutio Suomessa	2
2.2 Kuka on prostituoitu?	2
2.3 Prostituoitu ja ihmissuhteet	3
2.4 Aikuisuuden kehitystehtävät ja prostituutio	3
2.5 Seksuaalisuuden kehittyminen ja sen merkitys	4
2.6 Nykypäivän seksuaalikäyttäytyminen ja prostituutio	5
2.7 Prostituutiosta aiheutuvat psyykkiset ongelmat	6
3 TUTKIMUSONGELMAT	7
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	8
5 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELUA	8
5.1 Haastateltavien tausta ja nykyinen elämäntilanne	8
5.2 Sosiaalinen leima ja sen kokeminen	9
5.3 Seksin myyminen ja parisuhde	10
5.4 Työ- ja parisuhdesekin erottaminen toisistaan sekä oma seksuaalisuus	11
5.5 Seksin myymisen vaikutus minäkäsitykseen, naiseuteen ja itsearvostukseen	12
6 YHTEENVETO	14
6.1 Seksin myymisen merkitys prostituoiduille	14
6.2 Seksin myyminen, parisuhde ja naiseus	14
6.3 Kehitystehtävien toteutuminen	14
6.4 Lapsuuden kiintymyssuhteet	15
6.5 Yleisesti tutkimustuloksista ja tutkimuksesta	15
LÄHTEET	16

LIITTEET

Liite 1: Haastattelurunko

1. Johdanto

Prostituutiota voidaan kutsua yhdeksi kiistanalaisimmaksi nyky-yhteiskunnan ilmiöksi, joka jakaa varmasti kaikkien mielipiteen. Ilmiö on noussut viime aikoina Suomessakin puheenaiheeksi, kun eduskunnalle vuonna 2003 esitettiin seksin myymisen kriminalisointia. Eduskunnalle vuonna 2004 esitetyssä lakialoitteessa vedotaan esimerkiksi seuraavaan: ”Erittäin harvat naiset valitsevat seksin kauppaamisen vapaaehtoisesti ammatikseen esimerkiksi ilman taloudellista pakkoa. Tavallisesti prostituoidun jo entuudestaan heikko sosiaalinen asema heikentyy edelleen prostituution myötä, koska prostituutio ei ole työtä töiden joukossa. Seksikauppa haavoittaa henkisesti niin myyjiä kuin ostajiakin ja rikkoo näiden perheitä. Seksuaalisuus on syvästi intiimi elämäalue, jota ei voi kaupata kauppaamalla samalla myös itseään” (Päivi Räsänen, lakialoite 52/2004 vp).

Suuresta kohusta huolimatta prostituoitujen omaa mielipidettä ei olla tuotu kansan kuultavaksi, ja ennakkoluulot ja stereotypiat voimistuvat entisestään. Ilmiötä ei ole tutkittu Suomessa psykologisesti, vaan prostituutio on noussut tutkimuksen kohteeksi lähinnä yhteiskunnallisilla aloilla. Prostituoituista puhuttaessa yksi suurimmista mieltä askarruttavista kysymyksistä on: ”Miksi he tekevät sitä työtä? Onko heissä jotakin vikaa?”. Näihin kysymyksiin ei voi vastata perehtymättä henkilökohtaisesti prostituoitujen mietteisiin, ja se olikin yksi tavoitteistani tätä tutkimusta tehdessä.

Prostituoidut suhtautuivat minuun innostuneesti ja positiivisesti. Haastateltaviakin ilmoittautui runsaasti. Suomalaiset prostituoidut ovat osittain linkkiytyneet ja ”maineeni” levisi pääasiassa prostituoitujen käymissä keskinäisissä keskusteluissa. Prostituoidut tuntevat toisensa henkilökohtaisesti, ja esimerkiksi itse sain monelta taholta varoituksia eräästä prostituoidusta, jota mielenterveydellisistä syistä ei ole turvallista haastatella. Tutkimusta tehdessäni sain kokea ennakkoluuloja, sillä jokainen haastateltavani oletti minunkin tekevän seksityötä. Syy tähän ennakkoluuloon oli erittäin yllättävä, nimittäin haastattelemini prostituoitujen mukaan kaikki tieteellisesti asiasta kiinnostuneet ovat tai ovat olleet seksialalla. Tämä tutkimuksen tarkoitus ei ole selvittää, miten prostituutio vaikuttaa yhteiskuntaamme, vaan vastata kysymykseen: Keitä prostituoidut oikeasti ovat, ja mitä heidän elämänsä kuuluu?

2. Taustatietoa prostituutiosta

Prostituutiota kutsutaan maailman vanhimmaksi ammatiksi, eikä turhaan, sillä tietojen mukaan jo antiikin Kreikassa prostituoidut olivat osa kreikkalaista elämää. Prostituoituilla, eli seksipalveluja rahaa vastaan myyvillä naisilla ja miehillä, oli jo silloin huono asema yhteiskunnassa. Prostituoituja ei arvostettu, ja he olivat hierarkian pohjalla. Voidaankin sanoa, että he olivat orjan asemassa, eli toisin sanoen yleistä käyttötavaraa. Prostituoitujen ovat kulkeneet historian mukana jo monta tuhatta vuotta, mutta silti tämä ammatti on ns. ”kielletty puheenaihe” – jopa nyky-yhteiskunnassa.

2.1 Prostituutio Suomessa

Suomalaisesta prostituutiosta ei ole olemassa kattavia lähteitä. Viranomaiset ovat julkaisseet muutamia raportteja, mutta ne käsittelevät prostituutiota lähinnä rikollisena toimintana. On kuitenkin arvioitu, että Suomessa työskentelee tällä hetkellä noin 8000 prostituoitua, joista puolet on suomalaisia ja enemmistö osa-aikaisia (Kontula 2001). Vaikka prostituutiota esiintyy kaikissa yhteiskunnissa, sen määrään ja muotoihin vaikuttavat yhteisön sosiaaliset, kulttuuriset ja taloudelliset erityispiirteet. Esimerkiksi heikomman elintason maissa, kuten entisissä sosialistisissa maissa, on prostituutio huomattavasti yleisempää kuin kehittyneissä, vakavaraisissa Euroopan maissa.

2.2 Kuka on prostituoitu?

Seksityöhön ryhtyy ihmisiä hyvin erilaisilla taustoilla ja elämäntilanteilla. Tyypilliseksi osa-aika prostituoituksi mielletään usein opiskelija, yksinhuoltaja tai muuten toimeentulovaikeuksissa oleva naimaton nainen (Koskela ym., 2005). Valtaosa prostituoituista on naisia, mutta myös miesprostituoituja löytyy. Seksityötä tekevät monenikäiset ihmiset, mutta keskiarvollisesti voidaan sanoa, että ikä vaihtelee 20 ja 40 välillä.

Suurimmalla osalla prostituoiduista on taustalla keski- tai korkeakouluasteenkoulutusta sekä usein kulturelleja harrastuksia, kuten lukeminen ja kirjoittelu (Kontula 2001).

2.3 Prostituoitu ja ihmissuhteet

Seksityöntekijöiden siviilisäädystä tai perhetilanteesta ei voi sanoa mitään yleistävää, sillä joukkoon mahtuu naimattomia, eronneita ja leskiä sekä myös vakituisesti parisuhteessa eläviä. Voidaan väittää, että lähes poikkeuksetta prostituoitu ei elä vakavassa, jo pitkään kestäneessä parisuhteessa. Prostituutio sijoittuu yleensä sellaisiin elämänvaiheisiin, jolloin ei olla pysyvässä parisuhteessa, sillä elämäkumppanin suhtautuminen prostituutioon ei useinkaan ole positiivista (Kontula 2001). Parisuhteessa elävän prostituoidun kumppanilta vaaditaan paljon itsetuntoa, sekä erityisesti luottamusta suhteeseen. Kaukosuhteet esimerkiksi entisiin asiakkaisiin ovat suhteellisen yleisiä, sillä heidän suhtautumisensa seksin myymiseen on jo valmiiksi ennakkoluulottomampi, sillä ilotyttöjen asiakkaina he tietävät seksityön luonteen (Varsa, 1986). Myös pelko sosiaalisesta leimasta, ns. ”huorastigmasta” on suuri, minkä takia salailu ja peite-elämä saattavat vaikuttaa myös parisuhteen avoimuuteen. Parisuhde tuo myös usein taloudellista turvaa, jonka takia ei prostituution harjoittaminen enää ole välttämätöntä.

2.4 Aikuisuuden kehitystehtävät ja prostituutio

Varhaisaikuisuuden yksi tärkeä tavoite on läheisyyden tarpeen tyydyttäminen ja läheisyyden hyväksyminen, eli saada ja antaa rakkautta sekä vakiinnuttaa seksielämä (Vilkkö-Riihelä, 1999). Lapsuuden kiintymyssuhteet luovat pohjan ihmisen kyvylle antaa ja ottaa vastaan rakkautta. Kiintymyssuhdemalleja on kolme. Kiintymyssuhteiden taustalla vaikuttavat tarpeiden tyydyttäminen, perheolot sekä monet varhaiset kokemukset ympäröivästä maailmasta. Välttelevästi kiintyneet ihmiset halusivat lapsina läheisyyttä, mutta pelkäsivät torjuntaa. Monilla tällä tavoin kiintyneillä ihmisillä on takanaan vaikeat kasvuolot ja huono itsetunto. Ristiriitaisesti kiintyneet etsivät muiden seuraa, mutta tunsivat itsensä hyväksi vain silloin, kun muut osoittivat välittämistä (Vilkkö-Riihelä, 2003). Juuri prostituoiduille tyypillistä kiintymyssuhdetta on hyvin vaikea määrittää, eikä mitään yleistävää linjaa voida vetää prostituoitujen välillä.

Rakkauden antamisen ja vastaanottamisen lisäksi yksi aikuisuuden tärkeä tehtävä on tavoitteiden asettaminen. Tavoitteet koskevat usein työtä, koulutusta ja parisuhdetta. Erityisesti työ muovaa aikuisen identiteettiä, sillä se rytmittää ajankäytön, antaa merkittäviä ihmissuhteita ja vahvistaa itsetuntoa (Vilkko-Riihelä, 1999). Prostituoitujen kohdalla näin ei kuitenkaan ole. Seksin myymistä ei voi kutsua normaaliksi, kehittäväksi identiteetin muovaajaksi. Muita varhaisaikuisuuden kehitystehtäviä ovat kodista irtautuminen, seksuaalisuus, ammatti ja yhteiskuntaan sopeutuminen. Prostituoituista puhuttaessa voidaan sanoa, että nämä kehitystehtävät ovat myös osittain jääneet toteutumatta, sillä suurin osa prostituoituista elää ilman vakituista parisuhdetta, ja myös yhteiskuntaan sopeutuminen on vaikeaa

2.5 Seksuaalisuuden kehittyminen ja sen merkitys

Ihmisen seksuaalisuus on tärkeä persoonallisuuden ja identiteetin muovaaja. Varhaislapsuuden kokemukset hellyydestä ja perusturvallisuudesta, vanhempien keskinäisestä välittämisestä ja toistensa arvostamisesta sekä suhtautumisesta seksuaalisuuteen muovaavat ihmisen seksuaalisuutta. Psykoanalyttisen näkemyksen mukaan oidipaali-konflikti, jonka lapsi kokee 3-5 -vuotiaana, määrää lapsen seksuaalisen kehittymisen: miten lapsi samaistuu omaan sukupuoleensa ja minkälaisena hän näkee vastakkaisen sukupuolen. Freudin ansiosta seksuaalisuus nähdään tänäkin päivänä luonnollisena osana ihmisen persoonallisuutta (Vilkko-Riihelä, 2005). Uuspsykoanalyttikko ja egopsykologi Erik H. Erikson korostaa perusturvallisuuden merkitystä myöhemmän seksuaalisuuden kehittämisessä. Onkin siis helposti rinnastettavissa, että prostituoitujen omat seksuaalikäsitykset ja -kokemukset eivät ole kehittyneet tarpeeksi, tai ainakaan turvallisesti. Heillä ei ole ainakaan ulkopuolisen silmin katsottuna normaalia käsitystä seksuaalisuuden henkilökohtaisuudesta ja seksin merkityksestä parisuhteeseen.

Murrosiän hormonaaliset muutokset luovat pohjan seksuaalisuuden kehitykselle, mutta mallit, oppiminen ja tunnetila vaikuttavat kuitenkin enemmän. Lähipiirin asenteet ja suhtautuminen seksuaalisuuteen heijastuvat nuoren elämään. Myöhäisnuoruudessa ja aikuisuudessa nuori yleensä saavuttaa kypsän seksuaali-identiteetin, eli pystyy ilmaisemaan seksuaalisia tarpeitaan ja toiveitaan sekä nauttimaan omasta ja kumppanin kehosta. Ihmisen on kuitenkin tunnettava,

että häntä ei käytetä kuin esinettä, vaan että hän hallitsee itse omaa seksuaalisuuttaan. Seksuaalisesti hyväksikäytetyn ihmisen identiteetti rikkoutuu, ja hän kokee, että muut määräävät hänen kehostaan. Tällöin hallinnan tunne pettää ja mukaan saattavat astua tunne-elämän ja mielenterveyden häiriöt. Tämän takia seksin myyminen on paitsi fyysisesti, myös henkisesti luonnoton tapa ilmaista omaa seksuaalisuutta.

2.6 Nykypäivän seksuaalikäyttäytyminen ja prostituutio

Ehdottomasti tärkein syy ryhtyä prostituoiduksi on kustannustehokkuus, ei minkäänlainen mielihäiriö (Kontula 2001). Taustalla vaikuttavat seikkailunhalu, henkilökohtaiset seksuaaliset mieltymykset tai itsenäisyyden tarve, sekä joidenkin kohdalla halu kyseenalaistaa vallitsevia moraalikoodeja ja sukupuolirooleja. Oma itsetuntoa saatetaan myös pönkittää seksin myymisellä. On kuitenkin harvinaista, että prostituoitu harjoittaisi seksiaddiktion takia seksityötä. Monet naiset eivät olisi ryhtyneet prostituoiduksi, jos heillä olisi ollut jokin toinen vaihtoehto, ja siten voidaankin lähes varmuudella sanoa, että prostituutio ei ole nuorten naisten unelma-ammatti (Thorbek, Pattanaik 2003).

Nykypäivänä voi sanoa, että entinen siveä ja piiloteltu seksuaalikäyttäytyminen on historiaa, sillä nykypäivänä seksistä voidaan hakea juuri kaiken tämän vastakohtaa: seikkailua ja vaarallisia suhteita. Yksi kysymyksistä, jonka varmasti kohtaa prostituutiotutkimuksessa on: Miten on mahdollista, että nainen antaa esineellistää itsensä ja ottaa vaarallisia riskejä työssään oman terveytensäkin uhalla? Vastauksia on yritetty hakea, ja tullaan vastaisuudessaakin hakemaan, mutta on hyvin vaikea vetää mitään yhtenäistä linjaa. Yleinen uskotaan, että prostituoitu pystyy sulkemaan tunteet yhdynnän ulkopuolelle. Seksistä tulee vain mekaanista toiminta, jossa ei ole mukana kiintymystä eikä useinkaan edes hyvää oloa.

2.7 Prostituutiosta aiheutuvat psyykkiset ongelmat

Prostituoitu kohtaa työssään monenlaisia ihmisiä ja kokemukset eivät aina ole miellyttäviä. Prostituutio voi harvinaisessa tapauksessa olla vastentahtoista, jolloin taustalla vaikuttaa usein

köyhyys sekä pakollinen rahantarve (päihderiippuvuus). Sosiaalinen leima ilmenee ilotyttöjä kohtaan usein asenteissa – ilotytöt mielletään ”toisiksi”, muista naisista poikkeavaksi ryhmäksi. Stigmatoidun prostituoidun onkin itse perusteltava itselleen toimintansa oikeutus ja mielekkyys (Sirkiä, 2003). Yksi suurimmista ongelmista on se, että prostituoidulla ei ole ketään, jonka kanssa hän voisi jakaa asiakaskohtaamisissa syntyneitä emotionaalisesti haastavia tilanteita, koska lähipiirille ei voi työstä kertoa. Työn salaaminen voikin johtaa kaksoisidentiteettiin. Ainainen salailu ja kahden eri roolin välillä tasapainoilu on kuitenkin pidemmän päälle raskasta ja rooliristiriitoja syntyy helposti. Yleisesti katsoen rooliristiriitoja syntyy silloin, kun eri rooleihin liittyvät odotukset ovat epäselviä tai keskenään ristiriitaisia, ja roolit koetaan keskenään eriarvoisiksi. Prostituoitu elää yleensä kahdessa eri maailmassa, toisessa esimerkiksi ahkerana ja tunnollisena opiskelija ja toisessa taas rohkeana seksin ammattilaisena. Roolien päällekkäisyys, erityisesti jos siirtyminen roolista toiseen ei toimi haasteitta, voi aiheuttaa prostituoidulle vakaviakin mielenterveysongelmia. Moni prostituoitu hakeekin hetkellistä helpotusta päihteistä, mikä johtaa usein ongelmakierteeseen.

3. Tutkimusongelmat

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, miten prostituoitu kokee oman parisuhteensa, seksuaalisuutensa ja naiseutensa. Kiinnostukseni aihetta kohtaan toi mieleeni paljon kysymyksiä, mutta pääasiassa hain vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten seksin myyminen vaikuttaa prostituoidun parisuhteeseen?
2. Miten prostituoitu kokee oman seksuaalisuutensa?
3. Miten seksin myyminen on muokannut prostituoidun minäkuvaa ja käsitystä omasta naiseudesta?

4. Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus toteutettiin haastattelemalla Helsingissä kolmea prostituoitua (23-, 26-, ja 32-vuotiasta naishenkilöä). Haastateltavat tähän tutkimukseen saatiin yleiseltä, prostituoitujen suosimalta internetin keskustelufoorumilta, jossa prostituoituidut tarjoavat palveluksiaan nimimerkin takana. Haastattelu oli muodoltaan teemahaastattelu ja se kesti keskimäärin kaksi tuntia.

5. Tutkimustulosten tarkastelua

5.1 Haastateltavien tausta ja nykyinen elämäntilanne

Ensimmäinen haastateltavani oli 23-vuotias helsinkiläinen prostituoitu, joka elää tällä hetkellä kaukosuhteessa varattuun mieheen, entiseen asiakkaaseensa. Hän opiskelee päätoimisesti ja tekee seksinmyyntimatkoja pääkaupunkiseudulla. Hän on viettänyt lapsuutensa pääkaupunkiseudulla rikkonaisessa perheessä, sillä hänen isänsä muutti pois hänen ollessaan parivuotias. Äidin työn takia hän vietti paljon aikaa kavereidensa kanssa, minkä johdosta ”kavereista tulikin kuin toinen perhe”. Ensimmäisen seurustelusuhteensa hän solmi n. 15-vuotiaana ja samaan aikaan koki myös ensimmäisen seksikertansa. Seksien myymisen hän aloitti vuonna 2004 yhden kokeilukerran jälkeen, ja huomattuaan ammatin helppouden, hän on jatkanut sitä tähän päivään saakka.

Toinen haastateltavani oli 26-vuotias itä-helsinkiläinen prostituoitu, joka työskentelee sairaalassa ja elää tällä hetkellä parisuhteessa. Haastateltavan perhetaustat ovat hänen omien sanojensa mukaan normaalit; hänen perheeseensä kuuluvat isä, äiti sekä pikkusisko. Lapsuuden ja nuoruuden ihmissuhteet olivat hänen mukaansa ”tavallisia”, ja ystäviä oli paljon mm. ratsastuksen puitteissa. Ensimmäisen vakavan seurustelusuhteen haastateltava solmi 18-vuotiaana ja aloitti samaan aikaan myös seksielämänsä. Virallisesti seksin myyminen alkoi

monien irtosuhteiden ja internet- sivustoilla solmittujen seksikontaktien innoittamana vuonna 2001. Aluksi seksin myymisen piti olla ainoastaan satunnainen tulonlähde, mutta se muuttui vakituiseksi vuonna 2003. Ennen nykyistä avoliittoaan hänellä on ollut muutamia lyhyempiä suhteita, joiden kesto on vaihdellut 1-5 kuukauden välillä. Hänen tämän hetkinen avomiehensä myy naiseksi pukeutuneena myös seksiä, eli haastateltavan omien sanojen mukaisesti ”tyttöilee”.

Kolmas haastateltavani oli 32-vuotias helsinkiläinen prostituoitu, joka elää tällä hetkellä pitkään kestäneessä avoliitossa. Perhetaustoiltaan hän on normaali, eli perheeseen kuuluu isä, äiti ja kaksi veljeä. Perhe on erittäin hyvin toimeentuleva, mutta haastateltava ei seksin myymisen takia ole heihin enää yhteydessä. Seksin myymisen hän aloitti vuonna 1998 muutettuaan Helsinkiin työn perässä. Niukka budjetti ei kestänyt haastateltavan elämäntyyliä, ja rahaa oli saatava nopeasti ja helposti tasaisin väliajoin. Tämänkin haastateltavan kohdalla piti seksin myymisen olla aluksi ainoastaan väliaikainen hätäkeino saada elantoa, mutta nopeasti sen muuttui vakiintuneeksi tavaksi ansaita rahaa. Nuoruudessaan hänellä ei ollut paljoa seurustelusuhdetta, ja muutkin ihmissuhteet olivat hyvin vajavaisia. Hän kärsi nuoruudessaan masennuksesta. Nykyisen avopuolison kanssa hän on ollut yhdessä n. 6 vuotta.

5.2 Sosiaalinen leima ja sen kokeminen

Kaikki haastateltavat olivat kokeneet sosiaalisen leiman, erityisesti perheensä ja sukulaistensa taholta. Kaksi prostituoitua oli kertonut lähipiirilleen seksin myymisestä, mutta 23-vuotias haastateltava ei. Omien sanojensa mukaan hän on kuitenkin tuntenut sisällään sosiaalisen leiman- häpeän tunnetta. Tämä on johtanut ajoittain masennuskausiin. [*”Kyl mä tiän, et mä oon jollaki tavalla huono ihminen, ja siks tää onki niin rankkaa. Ku joutuu elämää tän asian kans joka päivä.”*]

26-vuotiaan prostituoidun lähipiiri tietää seksin myymisestä, ja reaktiot ovat olleet hyvin erilaisia. Lähimmät sukulaiset, vanhemmat, syyttävät hänen mukaansa itseään lapsensa prostituutiosta. Haastateltava kertoi, että esimerkiksi tädit, sedät ja serkut ovat lakanneet pitämästä yhteyttä saatuaan tietää seksin myymisestä. [*”Niitten mielestä mä oon pilannu koko loppuelämäni täl jutul. Et mulla ei oo mitää tulevaisuutta. – Kyl ne on myös semmosenki jutun*

sanonu, et mä en saa pitää niihin mitää yhteyttä, et ne ei joudu ite mihinkää vaaraa.”]

Haastateltava käy tällä hetkellä terapiassa masennuksen takia.

32-vuotias prostituoitu on kokenut sosiaalisen leiman vaihtelevasti, mutta suhde siihen on kuulemma iän mukana muuttunut. Nuorempana häpeän tunne oli hyvin voimakas, mutta vanhemmiten suhde seksin myymiseen on muuttunut. Itsetunnon säilyminen on ollut vaikuttamassa siihen, että läheisten negatiiviset reaktiot eivät ole vaikuttaneet koko elämään.

[”Nuorempana mä mietin aina, et mitä muut ihmiset musta ajattelee. Nyt se on mulle jo ihan sama. Mä elän omaa elämäni ja oon jopa tyytyväinen siihen. Kovin moni ei siihen pysty.”]

Sosiaalisen leiman hän on kohdannut paitsi läheistensä suunnalta, myös esimerkiksi tuttavapiirissä.

5.3 Seksien myyminen ja parisuhde

23-vuotias elää tällä hetkellä kaukosuhteessa entiseen asiakkaaseensa. Suhteen tila on tällä hetkellä epävarma, koska lupauksia tai sitoumuksia ei ole tehty. Haastateltava kokee kumppaninsa ymmärtäväisenä, mutta joissakin tapauksissa liian mustasukkaisena henkilönä. Mustasukkaisuuskohtaukset ovatkin muodostuneet parisuhteen yleisimmäksi riidanaiheeksi.

[”Ei se mun elämään kummemmin puutu, mutta joskus sen utelut ja epäluulot alkaa ärsyttää. Mä kuitenkin välitän siitä ja tää seksien myyminen on vaa työtä. Kyl se on aina sanonu, et se ymmärtää, mut eihän sitä koskaan tiedä.”] Haastateltavan mukaan suhde on kuitenkin ollut helppo, koska hänen kumppaninsa tietää, mitä prostituutio on.

Parisuhdeseksiin ei seksien myyminen ole vaikuttanut, sillä haastateltavan mielestä parisuhdeseksi olisi samanlaista, vaikka hän ei myisikään maksullista seksiä. Haastateltavan mielestä seksien myyminen ei kuulu parisuhteen tulevaisuuteen, joten valinta on tehtävä jossakin vaiheessa; joko parisuhde tai prostituutio.

26-vuotias elää kolmatta kertaa avoliitossa. Nykyinen avoliitto sai alkunsa noin vuosi sitten seksien myynnin kautta. Haastateltavan avomies myy myös seksiä; miehille ja naisiksi pukeutuneena, mikä aluksi aiheutti parisuhteessa hämmennystä. *[”Aluks mä aattelin, et se on joku homo-transu, mut se on selittänyt mulle, et tuntee vetoa miehiin ainoastaa naiseks pukeutuneena. Et ilman niitä tyttöjen kuteita se on umpihetero.”]* Seksien myyminen vaikuttaa

parisuhteeseen haastateltavan mukaan ainoastaan konkreettisesti, kun vuorottain joudutaan sopimaan, kumpi saa sinä päivänä ottaa yhteisessä asunnossa asiakkaita vastaan. Vaikka haastateltavan mukaan kumpikin on sujut seksin myymisen kanssa, iskee mustasukkaisuus alitajunnassa aika ajoin pintaan. Esimerkiksi jos kumppani on juuri ottanut asiakkaan vastaan, ei läheinen kontakti ole silloin mieluista. Parisuhdeseksiin seksin myyminen on tuonut lisää ideoita ja erilaisia näkökantoja sekä kokeiluja. [*”Ollaa me kokeiltu iha siviiliski kaikkii leluja ja parinvaihtoja ja muita juttuja, mut ei ne oikee oo meille.”*]

32-vuotias elää nyt ensimmäisessä pitkässä avoliitossa, joka sai alkunsa noin kuusi vuotta sitten. Haastateltavan aviomies ei ole ennen ollut kosketuksissa prostituutioon, ei ostajan eikä myyjän roolissa. Haastateltava sanoo, että pahimmat ongelmat tulivat esiin suhteen alkutaipaleella, kun kumppanin hämmennys aiheutti ylitsepääsemätöntä mustasukkaisuutta ja kateutta. Nykyään suhde on kuitenkin ajan myötä muuttunut seesteisemmäksi, kun kumppani on alkanut ymmärtää työn luonteen. [*”Nykyään se tajuaa, et mun kroppa on vaan työkalu, enkä mä luo mitään läheisiä suhteita niihin. Me vaan pannaan ja sillä selvä. Luottamusta tää kyl vaatii, ja sitä meille on onneks suotu.”*] Luottamus onkin haastateltavan mielestä kulmakivi, kun puhutaan suhteesta, jossa jompikumpi tai molemmat osapuolet myyvät seksiä. Parisuhdeseksiin seksin myyminen vaikutti aluksi paljonkin, sillä haastateltavan aviomies ei halunnut seksiä, jos haastateltava oli juuri ottanut asiakkaan vastaan. Nykypäivänä tilanne on muuttunut, ja haastateltavan mukaan mies luo joskus seksifantasioita asiakkaista.

5.4 Työ- ja parisuhdeseksin erottaminen toisistaan sekä oma seksuaalisuus

23-vuotias pitää itseään seksuaalisesti aktiivisena, ja hänellä on ollut monta seksipartneria ennen seksin myynnin aloittamista. Seksikäyttäytymisestä puhuttaessa hän kuvailee itseään adjektiiveilla aloitteellinen, varma ja avoin. Työ- ja parisuhdeseksin erottaminen on hänelle kuulemma helppoa. Työseksissä tunteet suljetaan täysin ulkopuolelle, eikä nautintoa suoda itselle. Mekaaninen toiminta asiakastapaamisessa vie myös ajatukset pois seksistä ja tunteista. Parisuhdeseksin haastateltava kokee taas erittäin tunnepitoisena ja vapautuneena; itsestä annetaan kaikki kumppanille. Myös yhdynnän ulkopuolinen hellittely kuuluu parisuhdeseksiin, mitä seksin myymisessä ei puolestaan tapahdu.

26-vuotias haastateltava kuvailee itsensä seksuaalisesti tavalliseksi, ei erityisen aloitteelliseksi eikä pidättyväiseksi. Aloitettuaan seksielämän 18-vuotiaana hänellä on ollut monia yhden illan juttuja. Työ- ja parisuhdesekin erottaminen toisistaan käy kuulemma helposti. [*”Heti ku mä vedän työpeiton sängyn päälle, ni mulle tulee olo, et nyt oon duunissa. Myös kaikki mun toiminta on aina samanlaista, riippuen tietysti asiakkaan toiveista. Seksi avomiehen kans on paljon vapaampaa ja spontaanimpaa.”*] Myydessään seksiä haastateltava ei omien sanojensa mukaan anna itsensä nauttia seksistä, vaikka se joskus olisi mahdollistakin. Nautinto kuuluu kokea vain ja ainoastaan oman kumppanin kanssa.

32-vuotias haastateltava on omien sanojensa mukaan seksuaalisesti vaihteleva, eli hän on kausittain joko aktiivinen tai passiivinen. Pääpiirteittäin hän kuvaa seksuaalisuuttaan normaaliksi tai normaalista hieman passiivisemmäksi. Työ- ja parisuhdesekin erottaminen toisistaan on erityisesti ajan saatossa tullut selkeäksi. Nuorempana hän koki hämmennystä asian takia, mutta vanhemmiten on ero tullut selväksi. Parisuhdeseksiään hän kuvailee hyvin intiimiksi, vaihtelevaksi ja nautintoa antavaksi.

5.5 Seksin myymisen vaikutus minäkäsitykseen, naiseuteen ja itsearvostukseen

23-vuotias prostituoitu kuvailee itseään sosiaaliseksi, temperamenttiseksi ja rohkeaksi. Hän pitää itseään herkkänä ja aistillisena naisena, mutta myydessään seksiä hän kokee muuntautuvansa kokonaan eri ihmiseksi. Haastateltavan mukaan hänen persoonansa ei ole kuitenkaan muuttunut seksin myynnin myötä. Ainoastaan vertailu muihin on syönyt paljon itsearvostusta, mikä on johtanut häpeään ja itsensä aliarvioimiseen. [*”Mä koen, et mä en oo tehny elämässäni oikeestaa yhtää mitää, mitä vois saavutukseks kutsua. Muut pärjää elämässää niin hyvin, ja mä joudun tyytymää itteni myymiseen.”*] Haastateltava sanoo, että hän on kokenut ajoittain itseinhoa ja tuntenut, että häntä ei arvosteta naisena. Tämä on tapahtunut usein töykeästi käyttäytyvän asiakkaan jälkeen.

26-vuotias prostituoitu kuvailee itseään ujoksi, avoimeksi ja normaaliksi naiseksi. Naisellisuus ei ole hänen omien sanojensa mukaan vahvin puoli, mutta myydessään seksiä hän muuntuu rohkeaksi ja sensuelliseksi naiseksi. Seksien myyminen on tehnyt hänestä itsenäisemmän ja rohkeamman, oman arvonsa tietävän naisen, joka uskaltaa tarvittaessa vaatia muilta huomiota.

Seksin myyminen on myös johtanut masennuskausiin, joihin hän sairastui jo nuoruudessaan. Itseinho ja häpeä kasvavat tällöin ylitsepääsemättömiksi, ja näitä ongelmia haastateltava käsittelee tälläkin hetkellä terapiassa. [*”Toisaalta taas ku mä myyn seksiä, mä saan sitä huomiota mitä mä haluun, ja se kasvattaa mun itsetuntoa tosi paljon. Kaipa tää on tämmönen noidankehä.”*]

32-vuotias prostituoitu kuvailee itseään rohkeaksi, erittäin naiselliseksi, mutta samalla kovaksi ihmiseksi, johon seksin myyminen on vaikuttanut paljon. [*”Mä oon aina ollu tosi ujo ihminen. Lapsenakaa mä en tykänny olla muitten ihmisten kanssa, ku musta tuntu et ne tuijotti mua. Seksin myymisen myötä mä oon saanu roppakaupal itsevarmuutta ja ekaa kertaa elämässä mä tunnen itteni haluttavaksi naiseksi.”*]. Häpeän tunteen kanssa eläminen on tullut haastateltavalle tutuksi, minkä johdosta hän ei ajattele sitä jatkuvasti, eikä se vaikuta jokapäiväiseen elämään. Seksin myyminen on hänen omien sanojensa mukaan myös kovettanut häntä, sillä esimerkiksi tunteellisuus on jäänyt ajan saatossa vain etäiseksi käsitteeksi. Vakaan parisuhteen ansiosta hellyys ja tunteiden näyttäminen on kuitenkin tullut estottomammaksi.

6. Yhteenveto

6.1 Seksin myymisen merkitys

Yleistäen voidaan sanoa, että seksin myymiseen johtaneet syyt olivat kaikilla haastatelluilla pelkästään taloudellisia, eikä kenelläkään ollut taustalla lapsuuden aikaista seksuaalista hyväksikäyttöä. Kaikki haastateltavat mainitsivat jatkamisen syiksi myös huomionkaipuun, oman päätäntävällän sekä työn vapaan luonteen, jonka vuoksi kaikilla prostituoiduilla on seksin myymisen rooli vaihdellut; useimmiten sen on vain sivutulo, mutta aika ajoin siitä saattaa tulla myös päätulo, jos rahatilanne niin vaatii. Erilaisista persoonista ja taustoista huolimatta oli huomattavissa, että sosiaalisen leiman kokeminen aiheutti samanlaisia reaktioita: häpeää ja heikkoa itsearvostusta.

6.2 Seksin myyminen, parisuhde ja naiseus

Parisuhteen osalta kaikki haastateltavat olivat kokeneet suhteessaan jonkin asteista mustasukkaisuutta sekä hetkittäistä seksuaalista torjumista kumppaneidensa taholta. Mustasukkaisuus koettiin kyseisten haastateltavien ja heidän kumppaneidensa yleisimmäksi riidan syyksi, ja sitä voidaan pitää suurimpana parisuhteeseen vaikuttavana asiana. Haastateltavat kokivat oman naiseutensa kovin erilaisin tavoin, mutta yhteiseksi seikaksi muodostui seksin myymisen vaikutus omaan itsetuntoon. Prostituutio on tuonut kaikille haastateltaville lisää itsetuntoa, ja seksin myyntiä voidaan näiden henkilöiden kohdalla kutsua ”itsetunnon pönkittäjäksi”, sillä jokaisen haastateltavan osalta tuli ilmi, että prostituutiosta saatu huomio on vahvistanut itsearvostusta ja minäkäsitystä.

6.3 Kehitystehtävien toteutuminen

Kehitystehtävien toteutuminen kyseisillä henkilöillä on joiltakin osin vajavainen, sillä heidän käsityksensä esimerkiksi parisuhteen seksikäyttäytymisestä on merkittävästi valtaväestöstä poikkeava. Haastateltavien mielestä on normaalia harrastaa seksiä myös suhteen ulkopuolella,

jos siihen ei liity tunteita. Myös eräs kehitystehtävistä, yhteiskuntaan sopeutuminen, on ymmärrettävistä syistä jäänyt vajaaksi, sillä haastateltavat eivät ole vielä solmineet pysyvää työ-/opiskelusuhdetta, ja mahdolliset työt ovat usein pätkätöitä tai sijaisuuksia. Tavoitteiden asettaminen oli haastatelluilla puutteellista, sillä heidän tulevaisuuden kuvaelmissaan ei ilmennyt aikatauluja tai varmoja suunnitelmia. Tulevaisuus kuvattiin kaukaiseksi, vielä epävarmaksi ajanjaksoksi, jolta ei vielä osata odottaa mitään varmaa.

6.4 Lapsuuden kiintymyssuhteet

Prostituoidut eivät lapsuudessaan olleet kokeneet erityisen dramaattisia tapahtumia, ja perhesuhteetkin olivat pääosin kunnossa. Lapsuuden kiintymyssuhteiden määrittäminen on ammattipsykologillekin haastava tehtävä, joten mitään kärjistyksiä on vaikea tehdä. Yleisesti ottaen kaikilla prostituoiduilla on ollut päällisin puolin normaali lapsuus, eikä lapsuuden kiintymyssuhteilla ole ollut sen suurempaa yhteyttä seksin myymiseen.

6.5 Yleisesti tutkimustuloksista ja tutkimuksesta

Tutkimustulosten yhtäläisyys yllätti minut, sillä täysin erilaisista elämäntilanteista tulevilla prostituoiduilla oli erittäin yhtäläiset käsitykset parisuhteesta ja seksin myymisen vaikutuksista. Yleistäen voidaan sanoa, että kaikki haastatellut kokivat seksin myymisen samalla tavalla: se on valinta, jonka kanssa on vain opittava tulemaan sinuiksi. Omasta mielestäni oli tulkittavissa, että parisuhde kulkee prostituution ehdoilla, sillä haastateltavat vaativat kumppaneiltaan täydellistä ymmärtämystä ja tukea asialle. Kumppaneita myös arvioitiin pääasiassa sen perusteella, miten he suhtautuvat prostituutioon.

Haastattelut toivat minulle vastauksen sekä esittämiini tutkimusongelmiin että muihin prostituutioon liittyviin, yleisesti askarruttaviin kysymyksiin. Kaikki haastateltavat kokivat haastattelun terapeuttisena kokemuksena, jonka avulla he pystyivät käsittelemään työhön liittyviä tunteita. Menetelmänä teemahaastattelu oli erittäin hyvä tapa kerätä tietoa, sillä haastattelun edetessä prostituoidut alkoivat avautua yhä enemmän ja enemmän elämästään, mikä auttoi minua saamaan yleiskuvan seksin myymisen kielletystä maailmasta.

Lähteet

Kontula, Anna (Sexpo Säätiö, 2000). Prostituutio Suomessa

Koskela, Hille; Tani, Sirpa; Tuominen, Martti (Helsingin kaupungin tietokeskus, 2005).
”Sen näkönen tyttö”. Tutkimus katuprostituution vaikutuksista helsinkiläisten
naisten arkielämään.

Koskela, Hille (Gummerus, 1996). Kun kaikki on kaupan...: prostituution
asiantuntijaryhmän raportti

Marcus, Emma; Camp, Walter de; Helfand, Judy (Odessa, 1990). Hyvät tytöt pääsevät
taivaaseen, pahat tytöt pääsevät joka paikkaan: seksin ammattilaiset kertovat.

Sirkä, Johanna (Tiedepolitiikka 4/2003). Onko prostituoitu ihminen?

Thorbeck S.; Pattanaik B. (Gummerus, 2003). Rajat ylittävä prostituutio. Globaalien
toimintamallien muuttuminen.

Varsa, Hannele (5/1986). Naistutkimusmonisteita. Prostituution näkymätön osa:
miesasiakkaat

Vilkko-Riihelä, Anneli (WSOY, 1999). Psyhyke. Psykologinen käsikirja.

Vilkko-Riihelä, Anneli (WSOY, 2005). Mielen maailma 2. Kehityspsykologia

Haastattelurunko

1. Kerro jotain itsestäsi (ikä, ammatti, harrastukset ym.)
2. Kerro jotain menneisyydestäsi (millaisissa kouluissa olet ollut, minkälainen perheesi/ystäväpiirisi oli, millaisia olivat ensimmäiset seurustelusuhteesi ja seksikokemuksesi?).
3. Mikä on ollut läheistesii reaktio seksin myymiseen? Kerro suurimmasta epäluulosta, jonka olet kohdannut.
4. Kerro sosiaalisesta leimasta (Oletko itse kohdannut sitä? Missä? Milloin?)
5. Kerro, mikä merkitys miehillä (ei-asiakkailla) on elämässäsi. Ovatko käsityksesi miehistä muuttuneet seksin myynnin myötä?
6. Kerro parisuhteestasi ja kumppanistasi
7. Kuvaile omien mielikuviesi pohjalta, minkälainen on parisuhde, jossa kumpikaan ei myy seksiä. Miten se eroaa omasta parisuhteestasi?
8. Kuvaile, miten seksin myyminen vaikuttaa parisuhteeseesi (kuvaile myös kumppanisi reaktioita, parisuhteen ongelmia, mahdollisia erilaisia näkemyksiä).
9. Miten erotat parisuhde- ja maksullisen seksin toisistaan?
10. Kerro omasta, henkilökohtaisesta seksuaalisuudestasi (oletko esim. aloitteellinen, vetäytyvä tms.).
11. Vaikuttaako seksin myyminen parisuhde –seksiin? Vaikuttaako puolestaan parisuhde–seksi seksin myymiseen?
12. Minkälaisen roolin otat myydessäsi seksiä? Kerro roolista irtautumisesta ja mahdollisista muista, itse luomistasi maailmoista (luotko toisen minän?).
13. Kuvaile itseäsi ulkopuolisen silmin. Eroaako tämä näkemys omasta minäkäsityksestäsi? Jos, niin miten?
14. Koetko, että arvosi naisena on laskenut? Missä tilanteissa? Miten ratkaiset ristiriidan?
15. Kerro tulevaisuudestasi. Mistä haaveilet, mitä aiot lähitulevaisuudessa tehdä?